

UZASADNIENIE

Powódka T. S. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa Sądowi Okręgowemu w Ostrołęce wniosła o zasądzenie kwoty 100.000 zł tytułem odszkodowania.

W uzasadnieniu wskazała, że poniosła szkodę na skutek wydania przez Sąd Okręgowy w Ostrołęce 3 października 2014 r. postanowienia o przymusowym doprowadzeniu na badania psychiatryczne i psychologiczne.

Pozwany Skarb Państwa Sąd Okręgowy w Ostrołęce reprezentowany przez Prokuratorię Generalną wniosł o oddalenie powództwa.

Uzasadnił, że do przymusowego doprowadzenia powódki na badania doszło na legalnej podstawie, wynikającej z orzeczenia Sądu Okręgowego w Ostrołęce z 3 października 2014 r. Zakwestionował żadaną przez powódkę kwotę co do zasady oraz co do wysokości.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Przed Sądem Okręgowym w Ostrołęce pod sygn. akt I Ns 109/13 toczyło się z wniosku Prokuratora Okręgowego w Ostrołęce postępowanie o częściowe ubezwłasnowolnienie T. S.. W toku postępowania postanowieniem z 3 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce zarządził przymusowe doprowadzenie T. S. przez Policję na badania psychiatryczne i psychologiczne, z powodu odmowy poddania się tym badaniom mimo trzykrotnego wezwania. Wobec zaskarżenia wskazanego postanowienia przez T. S., Sąd Apelacyjny postanowieniem z 26 sierpnia 2015 r., wydanym w sprawie sygn. akt I ACz 942/15 oddalił zażalenie. Powódka została przymusowo doprowadzona na badania, a następnie postanowieniem z 29 września 2015 r., wydanym w sprawie sygn. akt I Ns 109/13 Sąd Okręgowy w Ostrołęce ubezwłasnowolnił częściowo T. S..

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: częściowo wyjaśnień powódki T. S. (k. 73, 113, 113v - wraz z nagraniem), odpisu orzeczenia (k. 82), odpisu orzeczenia z uzasadnieniem (k. 111-112v).

Podstawy prawnej roszczenia powódki należało poszukiwać w przepisach dotyczących odpowiedzialności deliktowej.

Na wstępie rozważenia wymagało, który przepis kodeksu cywilnego art. 417 czy art. 417¹ § 2 stanowi podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę doznaną przez powódkę. Zdaniem Sądu do ustalonego stanu faktycznego art. 417¹ § 2 kc nie miał zastosowania. Zgodnie z tym przepisem jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Oznacza to, że Sąd nie może samodzielnie dokonywać ustaleń w zakresie orzekania o niezgodności z prawem prawomocnego rozstrzygnięcia. Należy podnieść, że ustawodawca nie przewidział żadnego szczególnego postępowania, w którym istniałaby możliwość domagania się stwierdzenia niezgodności z prawem orzeczenia o przymusowym doprowadzeniu przez policję na badanie. W szczególności nie przewidują takiej procedury przepisy regulujące skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ i nast. kpc). Dopuszczalne jest zaskarżenie orzeczenia i zbadanie jego prawidłowości w toku kontroli instancyjnej, ale postępowanie to nie może być uznane za postępowanie prejudycjalne, o którym mowa w art. 417¹ § 2 kc. Także w doktrynie i orzecznictwie wskazuje się, że jeżeli przepisy nie przewidują procedury prejudycjalnej dla jakiegoś rodzaju (kategorii) prawomocnych orzeczeń, to w razie szkody wyrządzonej przez wydanie takiego orzeczenia, do odpowiedzialności Skarbu Państwa ma zastosowanie art. 417 kc, a nie art. 417¹ § 2 kc, gdyż nie można przyjąć, że tylko ze względu na brak postępowania prejudycjalnego, poszkodowany pozbawiony jest możliwości uzyskania odszkodowania za wydanie niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia o charakterze np. incydentalnym (por. wyroki Sądu Najwyższego z 9 września 2011 r., sygn. I CSK 684/10 LEX nr 989122, z 17 lutego 2011 r. sygn. IV CSK

290/10 LEX nr 1111015, z 5 października 2012 r., sygn. IV CSK 165/12 LEX nr 1231327, z 13 czerwca 2013 r., sygn. V CSK 348/12 LEX nr 1375501).

W konsekwencji należało uznać, że ocenie winna zostać poddana kwestia istnienia przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa określonych w art. 417 § 1 kc. Zgodnie z tym przepisem przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną wykonywaniem władzy publicznej są: wystąpienie szkody, niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie, adekwatny związek przyczynowy pomiędzy wykonywaniem władzy publicznej a szkodą. Przy czym odpowiedzialność deliktowa powstaje w wypadku łącznego spełnienia tych przesłanek, co na gruncie niniejszej sprawy nie zaistniało.

Odnosząc się do pojęcia bezprawności wskazać należy, że na gruncie art. 417 k.c. bezprawność należy rozumieć jako niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie także sędziego przy wykonywaniu władzy sądowniczej (wyrok Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2005 r., sygn. II CK 27/2005, publ. LEX nr 311305). Powyższa przesłanka odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa nie została w niniejszym postępowaniu wykazana. Postanowienie Sądu Okręgowego w Ostrołęce z 3 października 2014 r., mocą którego zarządzono przymusowe doprowadzenie T. S. na badania psychiatryczne i psychologiczne przez policję, było zgodne z prawem. Postanowienie to poddane zostało kontroli instancyjnej na skutek zaskarżenia przez T. S.. Zażalenie zostało oddalone przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z 26 sierpnia 2015 r. wydanym w sprawie sygn. I ACz 942/15. Uwzględniono wówczas okoliczności sprawy, rozważono argumentację żalącą się. Nie sposób więc uznać, by dokonana ocena Sądu Odwoławczego, znajdująca odzwierciedlenie w uzasadnieniu orzeczenia z 26 sierpnia 2015 r., była dowolna. Powódka nie podała jakichkolwiek innych okoliczności uzasadniających przyjęcie bezprawności działania Sądu Okręgowego w Ostrołęce. Zgodnie z zasadą ciężaru dowodu wyrażoną w art. 6 kc, obowiązkiem powódki było wykazanie w toku procesu, że działanie pozwanego faktycznie nosiło cechy bezprawności. Powódka nie sprostала powyższemu obowiązkowi.

Brak przesłanki bezprawności działania Sądu czynił bezprzedmiotowym konieczność badania istnienia kolejnych przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa. Tym bardziej, że powódka upatrując źródła wyrządzonej jej szkody w działaniach pozwanego Skarbu Państwa, nie podjęła jakichkolwiek starań w kierunku wykazania istnienia związku przyczynowego pomiędzy działaniem a szkodą, jak też nie wykazała wysokości ewentualnych strat, poniesionych na skutek jej przymusowego doprowadzenia na badania w sprawie o sygn. akt I Ns 109/13.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy przyjął, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dostarczył podstaw do uznania odpowiedzialności Skarbu Państwa. Z uwagi na niewykazanie przesłanek odpowiedzialności powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z wynikiem sprawy na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 kpc w zw. z art. 99 kpc oraz § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2014 r. poz. 637). Powódka przegrała proces, dlatego zobowiązana jest do zwrotu na rzecz pozwanego poniesionych kosztów procesu, w postaci wynagrodzenia radcy Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa.